

VUODEN 2023 ARVIOINTIKERTOMUKSEN VASTINEET

ARVIOINTIKERTOMUKSESSA TODETUT TOTEUTUMATTA JÄÄNEET TAI MITTARIEN PERUSTEELLA HEIKOSTI TOTEUTUNEET TAVOITTEET JA MUUT VASTAUKSET

Selvitykset toiminnallisten tavoitteiden toteutumisen arviointiin perustuvat pääosin lautakuntien antamiin vastineisiin.

1 Luku

1.4 ARVIO TILINPÄÄTÖSKIRJAN LAADUSTA, LUOTETTAVUUDESTA JA KEHITTÄMISTARPEISTA

Tavoitteiden ja mittareiden asettaminen

Tarkastuslautakunta kehottaa edelleen tavoitteiden ja mittareiden huolelliseen miettimiseen, jotta kuntalaisten ja palveluiden käyttäjien tarpeita tuotettaisiin vaikuttavasti, laadukkaasti, taloudellisesti ja siten, että toiminta on kestävää pitkällä aikajänteellä (JHS 199 -suositus).

- *Ruskon kunnassa on käynnistetty selvitys tiedolla johtamisen ohjelman hankkimisesta. Ohjelman hankinta käynnistyy vuoden 2024 lopulla. Samassa yhteydessä pyritään uudistamaan toimialakohtaisia mittareita.*
- *Toimialat kartoittavat koko ajan paremmin toimivampia mittareita, joita voisi hyödyntää seurannassa. Lisää asiasta toimialakohtaisissa vastineissa.*

Tilinpäätöksen tunnuslukujen sijoitusvarallisuus

Tunnusluvuissa sijoitusvarallisuus näyttäytyy kassan osana, mikä ei ole tarkoituksenmukaista.

- *tunnusluku pitää laskea tietyllä tavalla kirjanpitolautakunnan suosituksen mukaan. Laskennassa on huomioitava sijoitusvarallisuus. Sijoitussalkun arvoa osana tunnuslukua ei ole avattu tuossa kohdassa mutta se on mainittu sivulla 29. Rahoitusarvopaperit ja rahat ja pankkisaamiset näkyy erittelynä esim taseessa s.95. Jatkossa huomioimme sijoitussalkun erittelyn tunnuslukukohdassa.*

Tunnuslukujen vertailu muihin saman kokoluokan kuntiin

- *Hankittavassa tiedolla johtamisen järjestelmässä on rajapinta muiden kuntien vertailutietoihin. Valtiolle toimitettavien tilastotietojen vertailu muiden kuntien kanssa helpottuu tiedolla johtamisen ohjelman käyttöönoton myötä. Ennenkin vertailumateriaalia toimitetaan erillisenä asiakirjana talouden seurantaohjelman kautta kuin tilinpäätöksessä.*

2 RUSKON TALOUDELLISTEN JA TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

2.3. TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

KUNNANHALLITUS

Varallisuuden ja lainojen hallinta

Uudella korkeammalla korkotasolla ja kunnan investointimäärän noustessa varallisuuden ja lainojen hallintaan on hyvä kiinnittää erityistä huomiota.

- *Alkuvuodesta on tarkemmin alettu seuraamaan kunnan maksuvalmiutta. Yksi suurempikorkoinen laina maksettiin pois kesäkuussa.*

Tavoitteet

- *Johdon raportointityökalun hankintapäätös on tehty 16.9. Käyttöönottopalaveri sovittu.*
- *Palvelustrategia melkein valmis.*

Joukkoliikenne

Joukkoliikenteen kasvavat menot huomioiden olisi suotavaa, että tilinpäätöksessä jatkossa avattaisiin enemmän joukkoliikenteen käyttöastetta ja kunnalle kohdistuvien kustannusten muodostumista. Maksuosuuden kasvaessa olisi kohtuullista tietää mistä maksetaan.

- *Pyritään tuomaan vuoden 2023 tilinpäätökseen enemmän tietoa joukkoliikenteen tilanteesta. Erillinen tarkempi raportti on toimitettu kunnanhallitukselle.*

Elinkeinotoimi

Tavoitteesta yritysten määrä on yhden alhaisempi kuin mitä tavoite.

Kaavoitus ja maankäyttö

Asukasluvun kasvun turvaava tonttitarjonta

Tavoite ajantasaisen maankäytön suunnittelusta mittarin ollessa yleiskaavat ja kaavamuunnokset

- *Inflaatio ja korkojen nousu lamaannutti rakentamista koko Suomessa. Kunnan uusien tonttien yhdyskuntatekniikan rakentaminen ei vielä käynnistynyt, kun uusien kaava-alueiden toteuttaminen edellytti lisämaahankintoja, koska Ketunluolan asemakaava-alueen laajentaminen vaikutti lainvoimaisen kaavan alueeseen.*
- *Ruskon kunnanosan yleiskaavan valmistelu on suunniteltu käynnistyvän eteläosan osayleiskaavan valmistumisen jälkeen. Osayleiskaavaehdotuksen laatiminen on edellyttänyt lisäselvitysten laatimista ja myös kaiken vanhan aineiston päivittämistä, koska työn aloituksesta ja kaavaluonnoksesta on kulunut niin kauan. Kaavoituskonsultti on luvannut kaavaehdotusaineiston vuodelle 2024.*

OPETUS- JA VARHAISKASVATUSLAUTAKUNTA

Vastine käsitelty 21.8.2024 opetus- ja varhaiskasvatustalautakunnassa

Perusopetus

*Yläkoulun osalta tavoitteet toteutuivat , koska 98,9% peruskoulunsa päättäneistä oppilaista sai päättötodistuksen ja jatko-opiskelupaikan. (89 oppilasta)
Valtakunnallisen MA-kokeen keskiarvo Maunun koulussa oli 6,4. Koko valtakunnassa keskiarvo oli 6,25.*

*Alakoulun 6. luokkalaisten oppilaiden kuntakohtaisten kokeiden tuloksissa sekä matematiikassa että äidinkiessä tavoitteet saavutettiin talousarviotekstissä esitetyn mukaisesti.
MA- vastauksista 76,2 % ja SUK- vastauksista 73,8 % oli oikein.
Tavoite toteutui, koska oikeita vastauksia oli yli 70 %.*

Vuoden 2022 arviointikertomuksessa esitettiin, että perusopetuksen tavoitteissa kiinnitettäisiin jatkossa huomiota nuorten henkiseen hyvinvointiin. Tämä asia huomioitiin vuonna 2023 ja oppilaiden hyvinvointituloksia mitattiin Edulyzer- sovelluksen kautta vastausten määrän ollessa noin 15000. Oppilaiden oma arvio oppimisestaan on asia, johon perusopetuksessa kiinnitetään huomiota jatkuvasti tukemalla oppimistapahtumaa eri keinoin.

Poissaolojen kasvaneeseen määrään kiinnitetään erityistä huomiota. Asiaa painotetaan syksyn 2024

koulujen vanhempainilloissa esittämällä tilastotietoa viimeisten lukuvuosien poissaolotuntimäärien kasvusta. Vanhempainillassa kerrotaan myös asioita, joiden kautta poissaolotuntien määrää saadaan vähenemään.

Lukuvuoden 2024-2025 alussa otetaan käyttöön tarkempi poissaolojen luokitusjärjestelmä wilmaa hyödyntäen.

Tukiopetuksen tarve on lisääntynyt viime vuosina. Sitä on myös saatu annettua enemmän kuin aikana ennen koronaa.

Oppimisen tuen uudistus 1.8.2025 alkaen tulee painottamaan ennakoivaa tukiopetusta merkittävänä tuen muotona.

Kevään 2022 valmistuneessa varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen pitkän tähtäimen suunnitelmassa annettiin suuntaviiva tulevien lukuvuosien perusopetuksen järjestämisestä Ruskon kunnassa. Merttelän koulun toiminta päättyi 31.7.2023.

Varhaiskasvatus:

Suurelta osin varhaiskasvatuksen tavoitteet toteutuivat esitetyn mukaisina.

Lasten määrä kunnallisessa varhaiskasvatuksessa ei voinut nousta tavoitteeseen asti, koska kaikki paikat olivat täynnä. Tämä johtui siitä että varhaiskasvatuksessa oli paljon alle kolmevuotiaita lapsia, joiden laskennallinen suhdeluku on 1,75. Tavoite on siis väärin määritelty ja sitä on muokattu vuoden 2024 talousarviossa. Arviointikriteerinä oleva täyttömäärä yli 92 % toteutui.

Asiakastyytyväisyyskyselyn vastausprosentti jäi matalaksi. Kyselyn ajankohtaa tulee pohtia ja mahdollisesti tehdä kysely jo aiemmin keväällä.

Toiminnalliseen oppimiseen ja liikunnan kautta tekemiseen sekä lähiympäristön viikottaiseen hyödyntämiseen kiinnitetään huomiota. Näihin kannustetaan lasten ikä huomioiden kaikkia ryhmiä. Positiivinen vuorovaikutus ja vahvuuspedagogiikka ovat koko Ruskon varhaiskasvatuksen kehittämiskohteena vuonna 2024. Olemme myös hakeutuneet Huomaa Hyvä- varhaiskasvatuskunnaksi. Tällä haluamme viestiä positiivisen vuorovaikutuksen ja vahuuksien huomioimisen tärkeyttä myös varhaiskasvatuksen ulkopuolelle.

Uusi ohjausjärjestelmä on otettu käyttöön 1.5.2024. Päikky korvaa CGI:n varhaiskasvatuksen ohjausjärjestelmän kaikilta osin sekä Wilma-järjestelmän.

Vanhempainyhdistyksiä on ollut haastavaa saada perustettua esiopetusyksiköihin, koska niissä ollaan vain vuosi ja sitten siirrytään koulun puolelle. Kouluissa on omat vanhempainyhdistykset. Yhteistyö lähiympäristön kanssa toteutuu mm. yhteisinä laulu- ja ulkoiluhetkinä ikäihmisten kanssa. Lähiympäristöä hyödynnetään myös monella muulla tavalla, esim. vierailuina lasten kotona, maatiloilla ja leikkipuistoissa. Ympäristöön tutustutaan kävellen ja retkeillen mm. lähimetsissä.

Lastenhoidon tukien taulukko on informatiivinen. Se ei kerro tavoitellaanko korkeaa vai matalaa arvoa, vaan se antaa informaatioita siitä mikä on palvelusetelin käyttäjien määrä (onko määrä arvioitu oikein), sekä siitä paljonko lapsia saa kotihoidon tukea, eli eivät ole varhaiskasvatuksen piirissä. Varhaiskasvatuksen osallistumisaste on valtakunnallisestikin nousussa, mikä näkyy myös Ruskolla vähentyneenä kotihoidon tuen käyttäjinä.

HYVINVOINTILAUTAKUNTA (27.8.2024)**Hyvinvointitoimialaan liittyvät arviointikertomuksen huomiot ja kannanotot**

Joukkoliikenteen osalta (s. 9) todetaan, että ”Joukkoliikenteen kasvavat menot huomioiden olisi suotavaa, että tilinpäätöksessä jatkossa avattaisiin enemmän joukkoliikenteen käyttöastetta ja kunnalle kohdistuvien kustannusten muodostumista. Maksuosuuden kasvaessa olisi kohtuullista tietää mistä maksetaan.”

Vaikka joukkoliikenne kuuluu Ruskon kunnan organisaatiossa keskushallinnon vastualueelle, kokonaiskustannusten muodostumisessa on hyvä ottaa huomioon seikka, että välillisiä kuluja muodostuu myös kirjastohenkilöstöresurssien kautta, kun kirjaston toimesta tehdään laajaa Föli-asiointia ja annetaan neuvontaa. Tätä työosuutta ei kohdenneta sisäisen laskutuksen muodossa joukkoliikenteen kustannuspaikalle.

Yleisenä huomiona toimialoja koskevaan talousarvion sitovuustasoon voi todeta, että toimialojen tosiasialliset mahdollisuudet vaikuttaa kaikkiin sisäisten kulujen muodostumiseen ovat heikkoja. Toimialat eivät ole valmistelemassa sisäisten kulujen kohdentamista talousarvioon eikä niillä ole ajantasaista tietoa niiden kertymisestä. Sisäisten kulujen muodostumisen ns. nollasummapeli-periaatteet myöskin tekevät lähtökohtaisesti hankalaksi ennakoida niiden lopullista toimialakohtaista toteumaa, josta kuitenkin toimialan tulisi vastata.

Hyvinvointitoimialan osalta arviointikertomuksessa todetaan positiivisesti, että ”Tällä toimialalla tavoitteet ja mittarit selkeästi ohjaavat toimintaa.” Toiminnallisia tavoitteita on nimenomaan pyritty tarkentamaan tarkastuslautakunnan huomioiden mukaan ja painottamaan toimialan perustyön kannalta olennaisiin asioihin.

Toiminnallisten tavoitteiden toteumien osalta keltaisia tai punaisia kohtia toiminnallisten tavoitteiden toteumisissa oli huomattu seuraavissa kohdissa:

Hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman päivittämisen (tavoite: 1 krt/v; toteuma: vuodenvaihteessa 2023/24) osalta voidaan todeta, että laajan hyvinvointikertomuksen suunnitelmaosan päivittäminen ajoitettiin tarkoituksellisesti vasta siihen ajankohtaan, että hyvinvointialue saa laadittua oman vastaavan asiakirjan. Näin suunnitelmia pystyttiin sisällöllisesti linkittämään toisiinsa.

Avustusjärjestelmän osalta arviointikertomuksessa on kiinnitetty huomiota ilmeisesti avustusmäärän toteumaan suhteessa talousarvioon varattuun määrärahaan (tavoite: 36 000 €; toteuma: 32 750 €). Nykyisen avustusjärjestelmän mukaisesti avustuksia jaetaan yhdistyksille ja muille vapaaehtoistoimijoille saapuneiden avustushakemusten ja hyväksytyjen kriteerien mukaisesti. Avustuksia ei myöskään voida sääntöjen mukaan jakaa enempää kuin haettu, joten avustustoteumaan ei voida pelkästään omalla työllä vaikuttaa.

Kirjastopalvelujen toimintakulut €/asukas, aineistomääräraha €/asukas ja henkilötyövuodet / 1 000 asukas ovat tavoitteita, joiden toteumaan vaikuttaa lopullisen talousarvion määrärahat. Kun talousarvion kehys tarkentuu talousarvioprosessissa, usein myös em. menokohtien määrärahaosuudet muuttavat. Tässä vaiheessa toiminnallisten tavoitteiden tarkennuksia ei ole lähdetty tekemään.

Vapaan sivistystyön opetuksen tuntimääriin (tavoite 550–600; toteuma 495) kunnan on vaikea vaikuttaa. Raisio-opisto tekee opetussuunnitelmansa itsenäisesti.

Liikuntapalvelujen ryhmätoimintojen, liikuntaneuvonnan asiakkaiden ja nuorisopalvelujen leirien, retkien ja tapahtumien osalta arviointikertomuksessa kiinnitetään huomiota toteutuneisiin kappalemääriin.

Nuorten järjestämien tapahtumien määrässä (tavoite: vähintään 5; Toteuma: Ei toteutunut, 1–3) ei saavutettu tavoitetta. Nuorisovaltuustoa on kuitenkin tuettu ja resursoitu suunnitelman mukaan.

Arviointikertomuksessa otetaan kantaa, että ”Ruskon peruskoulun päättäneiden nuorison hyvinvoinnin tilaa tulisi mahdollisuuksien mukaan selvittää ja tarvittaessa kehittää tuen tarjontaa.” Samaan asiaan on kiinnitetty huomiota myös laajassa hyvinvointikertomuksessa, ja asiaan vaikuttaa eniten kansallisten hyvinvointimittariston puutteet. Puutteita ei ole mahdollista paikata ilman erillisiä määrärahoja eli maksullisia hyvinvointitiedonkeruun menetelmiä. Perusopetuksessa käynnistetyn oman hyvinvointitiedonkeruun (Edulyzer), etsivän nuorisotyön (kohderyhmä 29-vuotiaisiin asti) jatkaminen sekä

moottoripajatoiminnan laajentaminen peruskouluikäisistä vanhempiin ikäluokkiin ovat kuitenkin eräitä keinoja vastata peruskoulun päättäneiden nuorten hyvinvoinnin tilan selvittämiseen ja avuntarpeisiin.

TEKNINEN LAUTAKUNTA (8.8.2024)

Tarkastuslautakunnan havainnot tavoitteiden toteutumisesta teknisen lautakunnan osalta:

Katujen kunnossapito: 'Tämä on yksi harvoista kunnan toiminnoista, jonka kustannus ei ole juuri noussut.'

Toimitilapalvelut: 'Valaisimien vaihdon epäkäytännöllinen mittari on poistettu talousarviosta 2024. Toimitilapalveluille olisi hyvä löytyä uusia mittareita koskien kunnan oman käytön palveluita, esim. laitoshuollon osalta. Mittareiden tulisi ohjata käytännön toimintaa.' Talousarviota laadittaessa pyritään ottamaan käyttöön uusia mittareita mm. energiatehokkuuteen liittyen.

Vesihuoltolaitos: 'Vesihuoltolaitoksen tulos oli talousarviota parempi, mutta kuitenkin tavoitetta selvästi huonompi. Vesimittareiden vaihtomäärä jää vuodesta toiseen selvästi tavoitteesta. Mittareiden vaihtotahtia tulisi nopeuttaa.' Vesihuoltolaitoksella on tehty taksatarkasteluserivitys ja tällä pyritään saamaan tulos kannattavaksi. Vesimittareiden vaihtotyötä pyritään tehostamaan.

RAKENNUSVALVONTA JA YMPÄRISTÖASIAT

Valvonnan ja hallinnan menojen kattaminen maksutuotoilla ei toteutunut

- *Inflaatio ja korkojen nousu lamaanutti rakentamista koko Suomessa. Kunnalla ei myöskään ollut tonttitarjontaa, joka olisi mennyt kaupaksi, ja seurakunnan tonttien myynti alkoi vasta vuonna 2024. Aikaisempi myyntiaikataulu olisi tuskin vaikuttanut maksutuottoihin, koska rakentaminen oli vähäistä.*

3 Tytäryhtiöt

Tytäryhtiöt ja vuokraustoiminta

Tarkastuslautakunnan saamien tietojen mukaan kunnan vuokraustoimintaa olisi tarpeen virtaviivaistaa ainakin muiden kuin Ruskon Vuokratalojen osalta. Olisi suotavaa, että kunnan kaikki muut asuntokiinteistöt mukaan lukien Metsärinne ja Metsäranta ja kunnan muut suoraan omistamat kiinteistöt siirrettäisiin uuden asuntohankintayhtiön alaisuuteen. Vaihtoehtona on hyvä selvittää asuntojen siirtämistä suuremman toimijan kuten KAS asunnot Oy:n alaisuuteen. KAS asunnot Oy on 40 kunnan omistama vuokra-asuntoyhtiö jolle esim. Mynämäen, Maskun ja Nousiaisten kunnat ovat siirtäneet vuokra-asuntonsa.

- *Talvea on laatinut esiselvityksen yhtiöittämiseen liittyen. Myös KAS asunnot Oy:n kanssa on alustavasti käyty keskustelua toimintojen siirtämisestä KAS:ille. Jatkoselvitys ja eteneminen tuodaan kunnanhallituksen päätettäväksi lokakuun toiseen kokoukseen.*

4 TILINTARKASTUKSEN HAVAINNOT

Kahden Ruskon kuntakonserniin kuuluvan tytäryhtiön kohdalla, As. Oy Ruskon Metsäranta ja As. Oy Ruskon Metsärinne, konsernivalvontaa ei ole järjestetty asianmukaisella tavalla: tilinpäätöksiä ei ole toimitettu kunnan tilintarkastajalle tilintarkastettavaksi kuntalain määräämällä tavalla, eikä tilinpäätöksiä ole laadittu asianmukaisella tavalla, mm. toimintakertomuksia ei ole laadittu. Paikkansa pitävät talousluvut on sisällytetty konsernitalinpäätökseen. Näissä taloyhtiöissä on käytetty kuntalain tuoreimpien ohjeiden vastaisesti toiminnantarkastajia eikä kuntakonsernin tilintarkastajaa.

- *Isännöitsijää ei ole nimetty, eikä hallituksen kokouksia ole siitä syystä pidetty. Asia on tällä hetkellä valmistelussa.*

Olisi suotavaa, että talousarviomuutokset on hyväksytty valtuustossa ennen kuin hallitus allekirjoittaa tilinpäätöksen.

- *Talousarviomuutokset käsiteltiin ennen valtuuston tilinpäätöksen allekirjoittamista.*